

ΣΧΟΛΙΑ - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ
της WIND Ελλάς Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.Β.Ε.
επί της Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με την:

**«ΠΕΙΡΑΤΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΚΑΙ ΤΗ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΠΟ
ΠΑΡΟΧΟΥΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ INTERNET»**

Παρατήρηση νομικού περιεχομένου: Οι απόψεις που κατωτέρω διατυπώνονται, αποτελούν σχολιασμό επί της Δημόσιας Διαβούλευσης του ΟΠΙ για την πειρατεία στο διαδίκτυο και τη λήψη μέτρων από παρόχους υπηρεσιών internet. Οι θέσεις που διατυπώνονται δεν τυγχάνουν νομικά δεσμευτικές για τη WIND Ελλάς.

[λευκή σελίδα]

1. Εισαγωγή

Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (εφεξής «ΟΠΙ»), διεξάγει ανοιχτή δημόσια διαβούλευση με τίτλο «Πειρατεία στο Διαδίκτυο και Λήψη Μέτρων από Παρόχους Υπηρεσιών Internet». Η ως άνω Δημόσια Διαβούλευση, όπως ειδικότερα αναφέρεται και στο εισαγωγικό σημείωμά της, είναι απόρροια της γενικότερης τάσης διερεύνησης των θεμάτων που ανακύπτουν από την ανάπτυξη του διαδικτύου και των μέσω αυτού προωθούμενων υπηρεσιών και περιεχομένου η οποία υφίσταται σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο.

Πιο έντονο παράδειγμα το οποίο μνημονεύεται και στην εισαγωγή της ως άνω Δημόσιας Διαβούλευσης αποτελεί αναμφίβολα το Μνημόνιο Συνεργασίας που υπογράφηκε στις 3 Οκτωβρίου 2007 μεταξύ των Γαλλικών ISPs και των Γαλλικών φορέων διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων υπό την αιγίδα του Γαλλικού κράτους, το οποίο έχει δεχθεί σοβαρή αμφισβήτηση και πάντως εκκρεμεί η εφαρμογή του στην πράξη και η κρίση επί της νομιμότητάς του υπό το φως της Γαλλικής έννομης τάξης, του κοινοτικού και του διεθνούς δικαίου.

Η WIND Ελλάς, ως εταιρεία παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και υπηρεσίες πρόσβασης στο Διαδίκτυο, ως άμεσα ενδιαφερόμενη συμμετέχει με την παρούσα θέση στην προαναφερόμενη δημόσια διαβούλευση.

Ως προς τη δομή της παρούσας, αρχικώς περιγράφεται η νομική ευθύνη της Εταιρείας ως ISP αναφορικά με το περιεχόμενο των διαμετακομιζόμενων στα δίκτυά της πληροφοριών, όπως αυτή αποτυπώνεται στα άρθρα 11 – 14 του Π.Δ. 131/2003, που ενσωματώνουν αντίστοιχες διατάξεις της οδηγίας 2000/31/EK. Στη συνέχεια, αναλύονται οι σχετικές με τη διαβούλευση νομικές δεσμεύσεις της Εταιρείας, που απορρέουν από το υπάρχον νομικό πλαίσιο και συγκεκριμένα από το δίκαιο προστασίας προσωπικών δεδομένων και το δίκαιο απορρήτου επικοινωνιών, όπως ερμηνεύονται από τις σχετικές συνταγματικές διατάξεις, οι οποίες δεσμεύσεις και καθορίζουν τις δυνατότητες της εταιρείας να επεμβαίνει στο διακινούμενο επί των δικτύων της περιεχόμενο.

Ακολούθως γίνεται αναφορά στην Ευρωπαϊκή πρακτική και ειδικότερα στις θέσεις που έχουν διατυπωθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά και λοιπούς φορείς στα

πλαίσια πρωτοβουλιών της προαναφερθείσης αναφορικά με το θέμα της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων στη νέα διαδικτυακή εποχή. Τέλος, και λαμβανομένου υπόψη του αναλυθέντος νομικού πλαισίου, κατατίθενται συμπεράσματα αναφορικά με την πάταξη της «πειρατείας» στο διαδίκτυο.

2. Νομικό Πλαίσιο

I. Φύση των Δραστηριοτήτων της Εταιρείας

Όπως προκύπτει και από τον τίτλο της, η Δημόσια Διαβούλευση πραγματοποιείται την παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων αποκλειστικά στο διαδίκτυο. Η Εταιρεία, στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο κοινό, δραστηριοποιείται και σε διαδικτυακές υπηρεσίες και ειδικότερα στην παροχή υπηρεσιών πρόσβασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 ΠΔ 131/2003, που ενσωμάτωσε αυτούσιο το άρθρο 2β της οδηγίας 2000/31/EK για το ηλεκτρονικό εμπόριο, φορέας παροχής υπηρεσιών στο διαδίκτυο είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μία υπηρεσία κοινωνίας της πληροφορίας. Ως υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας εκλαμβάνονται οι υπηρεσίες που συνήθως παρέχονται έναντι αμοιβής με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως και κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών (άρθρο 1 παρ. 2 της κοινοτικής οδηγίας 98/34/EK, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/34/EK και ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με το ΠΔ 39/2001, άρθρο 2 παρ. 2).

Το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, εθνικό και κοινοτικό, περιέχει μία άτυπη κατηγοριοποίηση των παρόχων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας σε τρεις τύπους με κριτήριο τη νομική τους ευθύνη ως προς το διακινούμενο περιεχόμενο (άρθρα 11 επ. και 12 επ. οδηγίας 2000/31/EK και ΠΔ 131/2003 αντίστοιχα). Η κατηγοριοποίηση αυτή, που βασίστηκε στο Γερμανικό νόμο περί τηλεπικοινωνιών (Teledienstegesetz – TDG, παρ. 8 - 11), είναι η ακόλουθη :

1. Πάροχοι Περιεχομένου
2. Πάροχοι Υπηρεσιών Αποθήκευσης (ξένου) Περιεχομένου
3. Πάροχοι Υπηρεσιών Απλής Μετάδοσης Περιεχομένου και Πρόσβασης στο Διαδίκτυο.

Οι πάροχοι των δύο τελευταίων κατηγοριών συνήθως αναφέρονται υπό το γενικό όρο «πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου» (internet service providers – ISPs). Η διαφοροποίηση της πρώτης κατηγορίας με τις δύο τελευταίες έγκειται στο ίδιο (στην περίπτωση της πρώτης) ή στο ξένο (στην περίπτωση των ISPs) του διακινούμενου περιεχομένου και στην ανάλογη διαφοροποίηση της νομικής επί αυτού ευθύνης.

Η Εταιρεία ως πάροχος υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και κατ' επέκταση πάροχος υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο εμπίπτει στην τελευταία υπό (3) κατηγορία του νόμου.

II. Ευθύνη της Εταιρείας ως προς το Περιεχόμενο

Με τα άρθρα 11 επ. του ΠΔ 131/2003, που μεταφέρουν αυτούσια στο Ελληνικό δίκαιο τα άρθρα 12 επ. της οδηγίας 2000/31/EK καθορίζεται η ευθύνη ως προς το διακινούμενο περιεχόμενο των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών διαδικτύου, δηλαδή των ISPs σύμφωνα με την παραπάνω ταξινόμηση.

Σύμφωνα με το άρθρο 11, που καθορίζει την ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών απλής μετάδοσης περιεχομένου και πρόσβασης στο διαδίκτυο, «σε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας συνισταμένης στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών ή στην παροχή πρόσβασης στο δίκτυο επικοινωνιών, **δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών όσον αφορά τις μεταδιδόμενες πληροφορίες, υπό τους όρους ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών: α) δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών, β) δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης και γ) δεν επιλέγει και δεν τροποποιεί τις μεταδιδόμενες πληροφορίες.**

Ανάλογη υπό προϋποθέσεις απαλλαγή ευθύνης για τους παρόχους υπηρεσιών απλής μετάδοσης περιεχομένου και πρόσβασης στο διαδίκτυο προβλέπει το άρθρο 12 σε περιπτώσεις αποθήκευσης σε κρυφή μνήμη, η οποία όμως αποτελεί απαραίτητη τεχνική λειτουργία, προκειμένου οι προαναφερόμενοι πάροχοι να φέρουν εις πέρας τις υπηρεσίες τους ως ακολούθως : «(σ)ε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ένας αποδέκτης υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών, **δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας, όσον αφορά την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών, η οποία**

γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών προς άλλους αποδέκτες της υπηρεσίας, κατ' αίτησή τους, υπό τους όρους ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών: (α) δεν τροποποιεί τις πληροφορίες, (β) τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες, (γ) τηρεί τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωση των πληροφοριών, οι οποίοι καθορίζονται κατά ευρέως αναγνωρισμένο τρόπο και χρησιμοποιούνται από τον κλάδο, (δ) δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται ευρέως από τον κλάδο, προκειμένου να αποκτήσει δεδομένα σχετικά με τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών, και (ε) ενεργεί άμεσα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες που αποθήκευσε ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη, μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν αρχικά ή η πρόσβαση στις πληροφορίες κατέστη αδύνατη ή μια δικαστική ή διοικητική αρχή διέταξε την απόσυρση των πληροφοριών ή απαγόρευσε την πρόσβαση σε αυτές.

Περαιτέρω, για τους παρόχους φιλοξενίας (ξένου) περιεχομένου στο διαδίκτυο προβλέπεται στο άρθρο 13 ότι «(σ)ε περίπτωση παροχής μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας συνισταμένης στην αποθήκευση πληροφοριών παρεχομένων από ένα αποδέκτη υπηρεσίας, **δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται μετά από αίτηση αποδέκτη της υπηρεσίας, υπό τους όρους ότι: (α) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας δεν γνωρίζει πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία και ότι, σε ό, τι αφορά αξιώσεις αποζημιώσεως, δεν γνωρίζει τα γεγονότα ή τις περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει η παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία, ή (β) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας, μόλις αντιληφθεί τα προαναφερθέντα, αποσύρει ταχύως τις πληροφορίες ή καθιστά την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη.**

Τέλος στο άρθρο 14 διατυπώνεται από το νόμο η απουσία γενικής υποχρέωσης ελέγχου των ISPs ως εξής : **«(ο)ι φορείς παροχής υπηρεσιών δεν έχουν, για την παροχή υπηρεσιών που αναφέρονται στα άρθρα 10, 11 και 12 του παρόντος γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν ούτε γενική υποχρέωση δραστήριας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες.** Χωρίς να παραβιάζονται οι διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου και των

προσωπικών δεδομένων, οι φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνουν πάραυτα τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγουμένων παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους, και να ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές κατ' αίτησή τους πληροφορίες που διευκολύνουν την εντόπιση αποδεκτών των υπηρεσιών τους με τους οποίους έχουν συμφωνίες αποθήκευσης.

Οι ανωτέρω διατάξεις απαλλάσσουν υπό προϋποθέσεις τους ISPs από κάθε νομική ευθύνη, τόσο αστική και διοικητική όσο και ποινική, ως προς το διακινούμενο εντός των δικτύων τους περιεχόμενο σε περιπτώσεις μη συμβατότητας αυτού με το νόμο. Απαλλάσσουν περαιτέρω τους ISPs από τη γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν αλλά και από τη γενική υποχρέωση δραστήριας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες. Στην τελευταία προφανώς κατατάσσονται τεχνολογίες τυχόν φιλτραρίσματος των διακινούμενων πληροφοριών, αν υποτεθεί ότι τέτοιες είναι διαθέσιμες, δεν αντίκεινται στην έννομη τάξη και δεν αναιρούν το θεμελιώδη τεχνολογικό κανόνα της δικτυακής ουδετερότητας (net neutrality), στον οποίο βασίζεται τελικώς η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου και των εντός αυτού τεχνολογιών. Ακόμη, σαφείς διατάξεις του νόμου δίνουν τη δυνατότητα στους ISPs να συνδράμουν τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές στη διακρίβωση παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων, εφόσον όμως τηρούνται στο ακέραιο οι αντίστοιχες διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου και των προσωπικών δεδομένων.

Η ρύθμιση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαντάται στις περισσότερες ανεπτυγμένες δικαιοκράτειες χώρες. Τυχόν πλήρης ευθύνη των ISPs και επομένως υποχρέωση για έλεγχο του τεράστιου όγκου των πληροφοριών, που διακινούνται στα δίκτυά τους, τα οποία συνθέτουν το σύνολο του διαδικτύου, είναι πρακτικά αδύνατη, οικονομικά ασύμφορη και με βέβαιες επιπτώσεις στην ταχύτητα των διακινούμενων πληροφοριών. Μία τέτοια προοπτική θα αναιρούσε στην πράξη το χαρακτήρα του διαδικτύου και όλες τις βασικές τεχνολογικές αρχές που το κατέστησαν ως το πιο εξελιγμένο παγκόσμιο επικοινωνιακό μέσο. Η προώθηση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας αλλά και η ανάπτυξη της απασχόλησης και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας που η ανάγκη της αγοράς απαιτεί προϋποθέτει την εξάλειψη των περιορισμών της ελεύθερης κυκλοφορίας και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού,

δημιουργώντας συγχρόνως περιβάλλον που ευνοεί την καινοτομία και τις επενδύσεις.

III. Δεσμεύσεις ως προς το Δίκαιο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

Κατά την παροχή των υπηρεσιών τους προς το καταναλωτικό κοινό, οι ISPs δεσμεύονται από τους κανόνες προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που εμπεριέχονται στο Σύνταγμα (άρθρο 9^Α), το κοινοτικό δίκαιο (οδηγίες 95/46/EK και 2002/58/EK), την εθνική νομοθεσία (Ν. 2472/1997, Ν. 3471/2006) και τις οδηγίες/αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, όπως ερμηνεύονται από τις επιταγές του Συντάγματος και τις βασικές αρχές της κοινοτικής έννομης τάξης.

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 9^Α του Συντάγματος επιτάσσει « (κ)αθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.»

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 2472/1997, που μεταφέρει στο Ελληνικό δίκαιο τις ρυθμίσεις του άρθρου 7 της οδηγίας 95/46/EK σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, «(ε)πεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: (ε) η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών.»

Στο άρθρο 7 του ίδιου νόμου, που μεταφέρει στο Ελληνικό δίκαιο τις ρυθμίσεις του άρθρου 8 της οδηγίας 95/46/EK σχετικά με την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αναφέρεται ότι «(α)παγορεύεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: (β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη

ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου ή προβλεπόμενου από το νόμο συμφέροντος τρίτου, εάν το υποκείμενο τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του.»

Στο άρθρο 5 του ειδικότερου ως προς την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών Ν. 3471/2006, που μεταφέρει στο Ελληνικό δίκαιο τις ρυθμίσεις της οδηγίας 2002/58/EK σχετικά με τους κανόνες επεξεργασίας, αναφέρεται ότι :

«1. Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένων και των δεδομένων κίνησης και θέσης, πρέπει να περιορίζεται **στο απολύτως αναγκαίο μέτρο για την εξυπηρέτηση των σκοπών της.**

2. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον εφόσον:

α) ο συνδρομητής ή ο χρήστης μετά από ενημέρωση για το είδος των δεδομένων, το σκοπό και την έκταση της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών έχει συγκατατεθεί, ή

β) η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης, στην οποία ο συνδρομητής ή ο χρήστης είναι συμβαλλόμενο μέρος, ή για τη λήψη μέτρων κατά το προσυμβατικό στάδιο, μετά από αίτηση του συνδρομητή.

.....

4. Ο φορέας παροχής δημοσίου δικτύου ή και διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιεί τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τα δεδομένα κίνησης και θέσης ή να τα διαβιβάζει σε τρίτους για άλλους σκοπούς, εκτός εάν ο συνδρομητής ή ο χρήστης έχει ρητά και ειδικά δώσει τη συγκατάθεσή του. Εξαιρούνται οι σκοποί που συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας που έχει ζητήσει ο συνδρομητής ή ο χρήστης, όπως η διαφήμιση ή η εμπορική έρευνα αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών.

.....

6. Ο σχεδιασμός και η επιλογή των τεχνικών μέσων και των πληροφοριακών συστημάτων, καθώς και ο εξοπλισμός για την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πρέπει να γίνονται με βασικό κριτήριο **την επεξεργασία όσο το δυνατόν λιγότερων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.**

7. Ο φορέας παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών οφείλει, στο βαθμό που αυτό είναι τεχνικώς εφικτό, **να καθιστά δυνατή τη χρήση και πληρωμή των υπηρεσιών αυτών ανωνύμως ή με ψευδώνυμο**. Σε περίπτωση αμφισβήτησης της τεχνικής δυνατότητας της ανώνυμης και ψευδώνυμης χρήσης και πληρωμής των υπηρεσιών αυτών, γνωμοδοτεί η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.).

Ακόμη, στο άρθρο 6 του ειδικότερου ως προς την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών Ν. 3471/2006, που μεταφέρει στο Ελληνικό δίκαιο τις ρυθμίσεις της οδηγίας 2002/58/ΕΚ σχετικά με δεδομένα κίνησης και θέσης, αναφέρεται ότι :

«1. Τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται από τον φορέα παροχής δημοσίου δικτύου ή και διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών υπηρεσιών, με τη λήξη της επικοινωνίας καταστρέφονται ή καθίστανται ανώνυμα με κατάλληλη κωδικοποίηση, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 5 του άρθρου 5.

2. Για τη χρέωση των συνδρομητών και την πληρωμή των διασυνδέσεων, εφόσον είναι αναγκαίο, επιτρέπεται να υποβάλλονται σε επεξεργασία τα δεδομένα κίνησης. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ενημερώνει τον συνδρομητή σχετικά με τον τύπο των δεδομένων κίνησης που υποβάλλονται σε επεξεργασία, καθώς και σχετικά με τη διάρκεια της επεξεργασίας. Η επεξεργασία αυτή επιτρέπεται μόνο έως το τέλος της περιόδου εντός της οποίας μπορεί να αμφισβητηθεί νομίμως ο λογαριασμός ή να επιδιωχθεί η πληρωμή του.....»

Επιπλέον, κατά το άρθρο 15 της οδηγίας 2002/58/ΕΚ «(τ)α κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 4 και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, **εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας**

χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Όλα τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.»

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που ισχύει στη χώρα μας, οι ISPs μπορούν να επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα των χρηστών – συνδρομητών τους μόνο για συγκεκριμένους σκοπούς στο πλαίσιο και για την εκτέλεση των μεταξύ τους συμβάσεων, όπως αυτοί περιοριστικά αναφέρονται στο νόμο, και μόνο στο απόλυτα αναγκαίο εύρος και χρόνο επεξεργασίας. Συναφείς υποχρεώσεις επιβάλλουν πρόσθετα μέτρα προστασίας, όπως την παροχή δυνατοτήτων χρήσης ανωνύμων ή ψευδώνυμων στους χρήστες ή την καταστροφή/ανωνυμοποίηση προσωπικών δεδομένων μετά την ικανοποίηση του αυστηρώς ορισμένου σκοπού επεξεργασίας. Στους περιοριστικά αναφερόμενους στο νόμο σκοπούς επεξεργασίας από τους ISPs προσωπικών δεδομένων χρηστών – συνδρομητών τους δεν περιλαμβάνεται σε καμία περίπτωση ο έλεγχος έκνομων πράξεων ή ειδικότερα παραβιάσεων πνευματικής ιδιοκτησίας. Συνεπώς και με βάση τα παραπάνω οι ISPs δεν έχουν κανένα δικαίωμα να επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα χρηστών – συνδρομητών τους, αφού κάτι τέτοιο θα συνιστούσε παράβαση του δικαίου προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και θα επέσυρε σοβαρότατες διοικητικές, αστικές και ποινικές κυρώσεις.

IV. Δεσμεύσεις ως προς το Δίκαιο Απορρήτου των Επικοινωνιών

Κατά την παροχή των υπηρεσιών τους προς το καταναλωτικό κοινό, οι ISPs δεσμεύονται από τους κανόνες προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών, που εμπεριέχονται στο Σύνταγμα (άρθρο 19), το κοινοτικό δίκαιο (κυρίως οδηγία 2002/58/ΕΚ), την εθνική νομοθεσία (Ν. 2225/1997, Ν. 3115/2003, Ν. 3471/2006, άρθρα 370 επ. ΠΚ, άρθρο 177 ΚΠΔ, ΠΔ 47/2005, ΠΔ 40/2005) και τις οδηγίες/αποφάσεις της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, όπως ερμηνεύονται από τις επιταγές του Συντάγματος και τις βασικές αρχές της κοινοτικής έννομης τάξης.

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 19 του Συντάγματος επιτάσσει :

«1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1.

3. Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9Α.»

Ο εκτελεστικός του Συντάγματος Ν. 2225/1994 εξειδικεύει την ανωτέρω συνταγματική διάταξη της παραγράφου 1 ορίζοντας πότε αίρεται το απόρρητο για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων ως εξής :

«1. Η άρση του απορρήτου είναι επιτρεπτή για τη διακρίβωση των κακουρημάτων που προβλέπονται από:

α) τα άρθρα 134, 135 παρ. 1, 2, 135Α, 137Α, 137Β, 138, 139, 140, 143, 144, 146, 148 παρ. 2, 150, 151, 157 παρ. 1, 168 παρ. 1, 187 παρ. 1, 2, 207, 208 παρ. 1, 264 περ. β`, γ, 270, 272, 275 περ. β, 291 παρ. 1 εδ. β, γ, 299, 322, 324 παρ. 2, 3, 374, 380, 385 του Ποινικού Κώδικα".

β) τα άρθρα 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 63, 64, 76, 93 και 97 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα,

γ) το άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 2168/1993,

δ) τα άρθρα 5, 6, 7 και 8 του ν. 1729/1987.

ε) τα άρθρα 89, 90 και 93 του ν.1165/1968.

Επίσης, επιτρέπεται η άρση του απορρήτου για τη διακρίβωση των προπαρασκευαστικών πράξεων για το έγκλημα της παραχάραξης νομίσματος κατά το άρθρο 211 του Ποινικού Κώδικα.

1α. Η άρση του απορρήτου είναι επίσης επιτρεπτή για τη διακρίβωση παραβάσεων των άρθρων 3 έως 7, 29 και 30 του ν. 3340/2005 (ΦΕΚ 112 Α`).

1β. Επιτρέπεται, επίσης, η άρση του απορρήτου για τη διακρίβωση των κακουργημάτων που προβλέπονται από το ν. 3028/2002 "Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς" (ΦΕΚ 153 Α`), όπως ο νόμος αυτός εκάστοτε ισχύει.....»

Στη συνέχεια ο ίδιος νόμος προβλέπει τη διαδικασία, που πρέπει κάθε φορά να ακολουθείται για τη νόμιμη άρση του απορρήτου.

Ο Ν. 3471/2006 επιβεβαιώνει την εφαρμογή των αυστηρότατων κανόνων προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών και στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες στο άρθρο 4 αυτού :

«1. Οποιαδήποτε χρήση των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που παρέχονται μέσω δημοσίου δικτύου επικοινωνιών και των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των συναφών δεδομένων κίνησης και θέσης, όπως ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος νόμου, προστατεύεται από το απόρρητο των επικοινωνιών. Η άρση του απορρήτου είναι επιτρεπτή μόνο υπό τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που προβλέπονται από το άρθρο 19 του Συντάγματος.

2. Απαγορεύεται η ακρόαση, υποκλοπή, αποθήκευση ή άλλο είδος παρακολούθησης ή επιτήρησης των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων κίνησης και θέσης, εκτός αν προβλέπεται άλλως από το νόμο

4. Με την επιφύλαξη της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την προστασία του απορρήτου, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, επιτρέπεται η τεχνικής φύσεως αποθήκευση, η οποία είναι αναγκαία για τη διαβίβαση της επικοινωνίας.....»

Το Προεδρικό Διάταγμα 47/2005 περαιτέρω εξειδικεύει τις διαδικασίες καθώς και τις τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και τη διασφάλισή του. Πιο συγκεκριμένα, στο δεύτερο κεφάλαιό του περιγράφονται διεξοδικώς τα είδη και τα στοιχεία επικοινωνίας που καλύπτονται από την περί απορρήτου προστασία, στα οποία περιλαμβάνεται ρητώς τόσο το σύνολο του περιεχομένου όσο και τα εξωτερικά στοιχεία (π.χ. δεδομένα κίνησης και θέσης) κάθε μορφής ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

Τέλος τα άρθρα 370 επ. του Ποινικού Κώδικα προβλέπουν, εκτός των επιμέρους ειδικών ποινικών διατάξεων που υπάρχουν στους ανωτέρω νόμους, και ποινικά αδικήματα παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι κάθε μορφή ηλεκτρονικής επικοινωνίας, που διεξάγεται στο διαδίκτυο, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τα εξωτερικά της στοιχεία, καλύπτεται από την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών. Η παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν περιλαμβάνεται στα ιδιαίτεως σοβαρά αδικήματα, για τη διακρίβωση των οποίων επιτρέπεται η άρση του απορρήτου. Σε κάθε περίπτωση πάντως, για την νόμιμη άρση του απορρήτου των επικοινωνιών δέον όπως ακολουθείται πάντα η νόμιμη διαδικασία, που εγγυάται την υπέρτερη προστασία του Συντάγματος. Οι ISPs νομιμοποιούνται να υπεισέρχονται στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών – συνδρομητών τους μόνο εντός των πλαισίων του Ν. 3471/2006 για την επαρκή εκτέλεση των υπηρεσιών τους, οποιαδήποτε όμως υπερπήδηση των πλαισίων αυτών αποτελεί παραβίαση εκτός των άλλων και των κανόνων προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών, που επισύρουν σοβαρές διοικητικές, αστικές και ποινικές κυρώσεις. Στα πλαίσια αυτά φυσικά δεν περιλαμβάνεται κανενός είδους πρόσβαση, επεξεργασία ή έλεγχος επί του περιεχομένου των διαμειβόμενων εντός του διαδικτύου επικοινωνιών.

3. Ευρωπαϊκή Πρακτική

Η διακίνηση περιεχομένου μέσω διαδικτύου και η διάθεση νέων υπηρεσιών στις οποίες δύνата να έχει πλέον πρόσβαση ο τελικός χρήστης στα πλαίσια της ανάπτυξης της ευρυζωνικότητας είναι θέματα που έχουν τεθεί και απασχολούν και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση¹ σχετικά με το επιγραμμικό δημιουργικό περιεχόμενο στην ενιαία αγορά. Ως τέτοιο προσδιορίζεται περιεχόμενο και υπηρεσίες, όπως επιγραμμικά οπτικοακουστικά μέσα επικοινωνίας (ταινίες, τηλεόραση, μουσική ραδιόφωνο), επιγραμμικά παιχνίδια, επιγραμμικές εκδόσεις, εκπαιδευτικό περιεχόμενο, καθώς και περιεχόμενο που δημιουργούν οι χρήστες.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0836:FIN:EL:PDF>

Η ως άνω Ανακοίνωση θέτει, μεταξύ άλλων, το θέμα της διακίνησης και πρόσβασης στο δημιουργικό περιεχόμενο που παρέχεται μέσω της διάθεσης και διάδοσης των ευρυζωνικών συνδέσεων, γεγονός που προσφέρει τεράστιες δυνατότητες στους καταναλωτές, γεννά ωστόσο και αρκετά ζητήματα, ένα εκ των οποίων είναι και η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του περιεχομένου που διακινείται.

Στα ως άνω πλαίσια, η Επιτροπή προώθησε Δημόσια Διαβούλευση² με θέμα «επιγραμμικό περιεχόμενο στην ενιαία αγορά», προκειμένου να διερευνήσει περαιτέρω τρόπους υποστήριξης των ως άνω υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Αγορά και αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανακύπτουν. Από τα σχόλια που διατυπώθηκαν επί της ως άνω Διαβούλευσης, η κύρια πρόθεση που διαφάνηκε ήταν η Επιτροπή να μην επέμβει νομοθετικά στο πρώιμο αυτό στάδιο στο οποίο βρίσκεται η συγκεκριμένη αγορά προκειμένου να μην ανακόψει την ανάπτυξή της καθώς πρόκειται για μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες και πολλά υποσχόμενες αγορές τόσο σε οικονομικό όσο και σε τεχνολογικό επίπεδο, που δεν παύει ωστόσο να είναι εξαιρετικά ανταγωνιστική σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι, αν η ΕΕ προβεί στην υιοθέτηση μέτρων που θα τροχοπεδήσουν τον κλάδο, θα υπάρξουν σίγουρα πιο φιλελεύθερες αγορές σε παγκόσμια κλίμακα που θα καρπωθούν τα οφέλη της νέας αυτής τάσης. Αντίθετα, τα μέτρα που προτείνονται να ληφθούν είναι η παρακολούθηση της αγοράς και η προώθηση λήψεως πρωτοβουλιών μεταξύ του κλάδου, των δικαιούχων και των καταναλωτών. Έτσι, προτείνεται ως όπλο για την καταπολέμηση φαινομένων πειρατείας η ανάληψη εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών από τις αρμόδιες αρχές και τους φορείς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω των οποίων θα επιτευχθεί ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη σημασία των πνευματικών δικαιωμάτων και την ανάγκη προστασίας αυτών.

Περαιτέρω η επιβολή μέτρων που θα επιβάλλουν πρόσθετες υποχρεώσεις στους ISPs αντίκειται στο πνεύμα της προώθησης της Ευρυζωνικότητας που αποτελεί αναμφίβολα έναν από τους βασικότερους στόχους της Επιτροπής και έναν τομέα στον οποίο η χώρα μας καταλαμβάνει μία από τις τελευταίες θέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

4. Συμπέρασμα

² http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/other_actions/col_annex_en.pdf

Το θέμα της διεξαγόμενης Δημόσιας Διαβούλευσης είναι η πειρατεία στο διαδίκτυο και οι δυνατότητες λήψης μέτρων από παρόχους υπηρεσιών Internet. Από το περιεχόμενο και το ύφος των ερωτήσεων προκύπτει ότι ως τέτοια μέτρα νοούνται συγκεκριμένες θετικές ενέργειες των ISPs, οι οποίες θα αναλαμβάνονται σε συνεργασία με τους φορείς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εκτός νομοθετικών προβλέψεων και στη βάση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Η θέση της WIND Ελλάς σε συνάρτηση με το θέμα της δημόσιας διαβούλευσης είναι ότι το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης προστατευόμενων πνευματικών έργων στο διαδίκτυο είναι υπαρκτό. Η Εταιρεία προτίθεται να παράσχει αμέριστη συνδρομή για την πάταξη του φαινομένου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές, όπως επιτάσσει ο νόμος και εντός του πλαισίου των δυνατοτήτων της.

Εξάλλου, ως προς το περιεχόμενο που παρέχει η Εταιρεία μέσω των υπηρεσιών περιεχομένου που προσφέρει στους συνδρομητές της, λαμβάνονται όλα τα πρόσφορα μέτρα προκειμένου να μην παραβιάζονται τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Ειδικότερα, χρησιμοποιούνται κατάλληλες τεχνικές – συστήματα διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων (DRM), προκειμένου να μην παρέχεται στους συνδρομητές η δυνατότητα προώθησης του περιεχομένου που αγόρασαν και σε άλλους χρήστες και, επιπλέον, στους όρους χρήσης των ως άνω υπηρεσιών απαγορεύονται όλες εκείνες οι ενέργειες που ενδέχεται να οδηγήσουν σε παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων.

Ωστόσο, θέση της Εταιρείας είναι ότι ιδιώτες, των οποίων τα πνευματικά δικαιώματα τυχόν καταπατούνται με τον ανωτέρω τρόπο, θα πρέπει να ακολουθούν τη νόμιμη δικαστική οδό, προκειμένου να προασπίσουν τα συμφέροντά τους. Η Ελληνική έννομη τάξη, που πληροί στο ακέραιο τις αρχές του κράτους δικαίου, παρέχει άλλωστε επαρκείς προστατευτικές διατάξεις για την προάσπιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ειδικότερα, ο νόμος 2121/1993 περί Πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και πολιτιστικών θεμάτων, όπως έχει συμπληρωθεί και τροποποιηθεί με την ενσωμάτωση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας (Οδηγία 2001/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22^{ας} Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών

δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, Οδηγία 2004/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας) παρέχει στους κατόχους των πνευματικών δικαιωμάτων ένα επαρκές επίπεδο έννομης προστασίας καθώς θέτει στη διάθεσή τους όλα τα νόμιμα μέσα για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Ταυτόχρονα, όπως τονίζεται και στα προοίμια των ως άνω οδηγιών, η εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να παρακωλύει την ελευθερία της έκφρασης, την ελεύθερη κυκλοφορία των πληροφοριών ή την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένου και του Διαδικτύου.

Περαιτέρω, όπως αναλυτικά εκτέθηκε παραπάνω, το υπάρχον νομικό πλαίσιο καθιστά απαγορευτική κάθε ανάληψη θετικών ενεργειών από ISPs για την πάταξη της διαδικτυακής «πειρατείας». Οι ιδιαίτερα αυστηροί κανόνες προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του απορρήτου στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες δεν αφήνουν τέτοια περιθώρια. Η ανάληψη άλλωστε ιδιωτικών πρωτοβουλιών σε πεδία που σε ένα κράτος δικαίου εμπίπτουν αποκλειστικά στη σφαίρα της δημόσιας εξουσίας είναι μία πρακτική, που η επιλογή της θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να αποκλειστεί.

Το διαδίκτυο έχει αναδειχθεί στο πιο εξελιγμένο παγκόσμιο επικοινωνιακό μέσο, σε μοχλό ανάπτυξης των κοινωνιών και της οικονομίας. Ανάλογο ρόλο διαδραματίζει η αλματώδης διεξόδυσή του και στην Ελλάδα. Νομοθετικές ή ιδιωτικές παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες για τη ρύθμισή του θα πρέπει έτσι να κινούνται στην κατεύθυνση της απορρύθμισης (deregulation), δηλαδή της ελαττωμένης και τεχνολογικά «ουδέτερης» κανονιστικής παρέμβασης που θα εξασφαλίζει τη διατήρηση της ανάπτυξής του, και θα πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις βασικές του αρχές, που αποτελούν θεμέλια της μέχρι τώρα πορείας του.

Η WIND Ελλάς συμμετέχει και θα συνεχίσει να συμμετέχει δυναμικά ως πάροχος υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην διεξόδυση και ανάπτυξη των διαδικτυακών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Και από αυτή τη θέση κοινωνικής ευθύνης θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται δημιουργικά με όλους τους κοινωνικούς εταίρους για την επίλυση των όποιων προβλημάτων παρουσιάζονται στη ψηφιακή εποχή.